

Järvafältets Fågelblad

NR 1-2 1944 ÅRG. 4

JÄRVAFÄLTETS FÅGELBLAD

är ett tvångsfritt utkommande organ, vilket om möjligt utkommer med 4 nr/år

I redaktionen:

Kjell Jonsson

Anders Bjärvall

Robert Franzén

Karl-Erik Fridzén

Utgives av

Järvafältets Ornitologiska Klubb

Box 446

Sundbyberg 4

Postgiro 58 01 32

Omslagsbilden:

Sparvuggla

Foto: Jan Lindblad

EN TILLBAKABLICK I TIDEN

av

Karl-Erik Fridzén

Alltseuän den dag jag som 5-6 åring slog in på den ornitologiska banan har många glädjerika stunder från Järvafältet samlats i minnets flyktiga dagbok. Här lärde jag mig att känna igen de vanligaste fåglarna och Järvafältet blev ett övningsfält även i detta avseende. Jag glömmar aldrig den gången då jag som liten pojke hittade en död skata vid den stora klätterstenen därhemma. Hur fascinerad blev jag inte av de vackra regnbågsfärgerna i den långa stjärten och de vackert tecknade vingarna som jag i timal kunde sitta och breda ut och fälla ihop. Varje kväll gömde jag min fina skata noggrant mellan några stenar, för att nästa dag åter ta fram den och begrunda den. Men naturen har ju sin gång och skatan inträdde så småningom i förruttnelse och fluglarverna krälade ut och in i fjäderdräkten och det blev allt mindre angenämt att handskas med den, så till slut måste jag begrava den.

Utifrån sankmarkerna nära mitt barndomshem, hade jag ofta om våren hört ett underligt läte och undrat mycket över vilket djur som frambringat detta. Eftersom sikten utåt de sank ångarna var skynd av täta sälg och videbuskage och mycket svämwater spärrade vägen för mig, kunde jag ej se varifrån lätet kom. Jag frågade då några äld-

landsförsvarare sprängt boträdet i luften är också denna ståtliga fågel oorta som häckfågel på Järvafältet. Försvunnen är också lärkfalken som förr ofta sågs vid Säbysjön och Brvalen. Men duvhöken som ganska väl lyckats dölja sitt bo får ännu årligen en kull unger på vingarna. Också tornfalken har envist hållit sig kvar med något par. Kornkråken tycks dock börja återkomma, kanske beroende på att stora arealer nu ligger obrukade. Men glädjande nog så finns det arter som tidigare saknats eller varit mycket sällsynta som nu har livskraftiga stammar. Jag tänker närmast på nötkråkan, järpen, gräshoppsångaren, järnsparven och rödvingeträsten. Men också tillfälliga gäster har allt oftare börjat dyka upp till ornitologernas glädje. Särskilt under den tidiga vårvintern då mera nordliga arter är så sakta på väg uppåt, händer det att en del stannar till någon vecka för att invänta våren.

Dagarna omkring mitten på mars 1964 hör till de mera minnesvärda. Den 14 mars gick jag upp i skogen där nötkråkorna har sitt revir, för att lyssna om dessa börjat sjunga ännu. Då plötsligt får jag höra ett välbekant läte, dock alorig av mig hört på Järvafältet förut. Sparvugglan. Jag skyndade med raska steg mot de taktfasta visslingarna för att om möjligt också få se den lilla ugglan. Sparvugglans vissling är ju lätt att imitera så det kunde ju också vara någon fågelintresserad som lockade. Men när jag fick se den lilla ugglan sitta i toppen på en hög gran omsvärmad av mesar, kände jag samma barnliga glädje inom mig, som

när jag som liten såg den första vipan därhemma. Klockan var nu redan 8,00 och i en hel timme kunde jag följa den lilla ugglan som flyttade sig från topp till topp genom skogen, innan hon slutligen dök in bland några täta granar och försvann. Av nötkråkorna däremot hördes ej ett ljud denna morgon. Jag lyckades ta några bilder med mitt 400 mm tele för att ha som bevis för att denna vår minsta ugglagästade Järvafältet.

Den 15 mars blev också hennes läte inspelat på band. Det var en alldeles lugn afton med dalande sol och vackert rodnande himmel och stämningen var på höjdpunkten då Sven Löw, Robert Franzén, Kjell Jonsson och undertecknad tågade upp på den bergshöjd där ugglan senast iaktogs innan den försvann mellan granarna den 14 mars. Vi hann ej ens nå fram till bergets krön förrän vi hörde hennes taktfasta visslingar på avstånd. Efter sedan jag lockat några gånger kom hon och satte sig i en grantopp i närheten och Kjell Jonsson kunde rigga upp inspelningsgrejerna och rikta in parabolspiegeln och genast börja inspelningen.

När sparvugglan tystnat blåste en pärluggla några korta dallrande serier men tystnade snart och ville inte börja igen trots ihärdigt lockande från min pipa. Att pärlugglan tidigare gästade dessa trakter vet vi dels genom fynd av vingpennor och dels är hon iakttagen några få gånger med många års mellanrum. På samma skogsavsnitt hade på morgonen iakttagits 3 st. hornugglor av Ronny Carlsson samt nane och hona av tretåig hackspett av Sven Löw. Duvhök hade

också iakttogs av samtliga.

Att denna skog hade ännu en överraskning att bjuda på fick vi veta när Björn Keller någon dag senare meddelade att han sett en kungsörn lyfta från skogen nedanför förut nämnda bergshöjd och en gammal fågel till på köpet.

Ja sannerligen ser det inte ut som om Järvafältet nu på sitt slut skulle blomstra upp som fågelparadis, alldeles som den sjuke som ligger på sin dödsbädd, får några klara stunder, innan hon tar sitt sista andetag och går till paradis.

NÅGRA VÄRDAGAR PÅ ÖLAND

av

Kjell Jonsson

Under några majdagar våren 1963 besökte Hans Andersson, Robert Franzén och undertecknad ett av vårt lands fågelrikaste landskap, nämligen Öland. Färden ner och runt på ön gjordes i Roberts bil, (eller rättare hans fars) en vit Volvo. Hela exkursionen, som sträckte sig över 4 dagar vid Kristi Himmelsfärdshelgen, gynnades av, efter svenska förhållanden mycket fint väder. Sammanlagt sågs ca. 140 arter.

Torsd. 23/5. Vi anlände till Färjestaden på Öland vid sju-tiden. När vi lämnat färjan, sattes kursen direkt söder ut, till den välkända fågelstationen på öns södra udde. Men på vägen ner fick vi anledning att stanna ett flertal gånger för att titta ut på alvaret och undersöka alla smågölar, som denna tid av året finns spridda lite här och var på ön. Rödspov sågs naturligtvis ett flertal gånger och en mängd andra vadare. Vid Grönhögen, beläget vid Ölands västkust, var det en annan fågel som tilldrog sig vår uppmärksamhet, I detta lilla samhälle häckar turkduvan i flera par och dess tutande läte hördes från hus-taken, där TV-antennerna tycktes uppskattas mest som spel-plats. Väl nerkomna till fågelstationen, och sedan vi hälsat på dess personal, där Ingmar Alnås var stationschef,

blev vi utkommenderade i "labbet" för att försöka artbestäm-
ma en fågel, som de fångat på morgonen och nu förvarade i en
bur. Vi gissade friskt, men lyckades ej att bestämma den.
Då fick vi reda på att det var en rosenfink, hona, så det
var kanske förlåtligt att vi inte kunde klara av den. Fär-
den fortsattes sedan vi tvingat i Robert lite mat. (Hans
fientliga inställning till mat känner väl de flesta till).
Närmast på programmet stod de välkända mossarna Löckel-
Frösslunda- och Dröstorpsmossen. Vid dessa iaktogs bl.a
orushanespel, lärkfalk och svarttärna. Vid en gård i när-
heten av Dröstorpsmossen sågs 2 raphöns. Detta plus ytt-
ligare en iakttagelse av denna art gjordes, varför den
härda vintern 1962-63 troligen gått hårt åt stammen.

Petgårdeträsk, där middagsuppehållet gjordes, bjöd
på en bölande rördrom. Matten tillbringades vid Södviken
på öns ostkust, där vi slog ner våra tältpinnar ackom-
panjerade av ett 10-tal näktergalars kvällskonsert.

Fred. 24/5. Morgonexcursionen förlades helt natur-
ligt till Södviken. Följande observationer gjordes, skär-
fläcka, små-mo- och spovsnäppa m.m. Vid åtta-tiden var det
dags att fortsätta vidare norr ut. Horns lövängar be-
skådades. Där fångslades vi bl.a av blommande orkidéer. I
fågelväg fanns där ej mycket mer än en yrvaken kattuggla,
vilken mesarna gjorde allt för att fördystra livet för.
Vid Löttorp hälsade vi på hos landsfiskalen, ty på hans
tomt häckar nästan årligen Halsbandsflugsnapparen, vilket

den även gjorde våren 1963. Det var detta som föranledde
vårt besök hos denna man, om nu någon till äventyrs trodde
något annat. Eftermiddagen ägnades åt norra udden och dess
smågölar. Denna tid på året ligger norra udden mycket bra
till ur sträcksynpunkt och mängder av flyttfågel sågs. Föl-
jande trevliga "obsar" gjordes, kornsparv, kentak tärna,
gulhämpling, kustpipare och 10 grågäss. Det fina vädret
fick oss att dröja kvar ända till femton-tiden, då vi åk-
te söder ut igen, nu efter Ölands västkust. Vid Byrum
finns det en fin samling med raukar, dessa blev natur-
ligtvis också besökta. Straxt efter var det tid för middag,
och medan denna intogs kunde vi titta ut över Kalmarsund
och då speciellt på nationalparken, Blå Jungfrun, eller
blåkulla som den också kallas.

På vägen ner mot Färjestaden fick Robert syn på en
rovfågel, som flög över vägen. Bilen stannades och vi klev
ut. Ganska snart blev den bestämd till en ängshök, hane.
Vårt lilla uppehåll gav oss m.a.o. gott utbyte. Borgholm
och Färjestaden besöktes i en hast och glassgubbarna fir-
ade mer eller mindre julafton, ty glass måste man ju ha
efter en så varm och ansträngande dag. Nattlogiet denna
gång förlades till piren vid Bejershamn. Det är en två
kilometer lång stenpir som sträcker sig ut i Kalmarsund.
Det berättas att det var några personer som anlade den för
överfart till Kalmar på 1850-talet. Försöket var dock dömt
att misslyckas och piren såldes på auktion för det svind-

lande beloppet av 25 öre. På pirens norrsida har det under årens lopp samlats upp en massa slam och där vass senare trängde ut. Det har nu blivit en mycket fin fågellokal. På kvällen hördes 3 kornkarrar och en nattakärva.

Lörd. 25/5. En fågel som numera är årlig vid Bejersnäs är höksångaren och ett flertal sjungande hanar hördes. Småtärna fick vi också se, likaså höre en gulsångare. Dagen tillbringades mest i sovande tillstånd, och när kvällen kom åkte vi ner till Ottenby fågelstation, för att avsluta vårt besök där. Jaktvårdaren vid Ottenby Lund, Robert von Schultz gav oss tillstånd att gå i den fridlysta delen av lunden, och sedan vi satt tältet på plats gick jag ensam in i denna lövakog, som är södra Ölands största sammanhängande skogsområde. I den tilltagande skymningen sågs 13 dovhjortar och några morkullor som "drog". De andra gossarna var nere vid fågelstationen, varifrån de rapporterade liten flugsnappare, samt en jorduggla.

Sönd. 26/5. Under natten regnade det något, men på morgonen var det åter fint väder. På programmet, denna vår sista morgon på Öland för den här gången, stod ett besök i den välkända Ottenby Lund. Vi blev dock besvikna på att vårt besök där ej gav mer än några gulsångare och en gärdsmyg. Så för min del skulle jag tro att detta ställe är överreklamerat, vad gäller tillgången på fågel.

Det blev emellertid snart dags att tänka på hemfärden. Vi satte på oss de sk. "finkläderna" där byxorna efter

att ha legat nerpackade i våra väskor fått pressveck lite varstans. Vattenkammade och fina begav vi oss ner de återstående kilometrarna till fågelstationen. På vägen ner blev vi dock stoppade av en ornitolog från stationen, som såg mycket glad ut. Det var kanske förståeligt, för han rapporterade en rosenstare. Denna hade han sett i en flock bestående av vanliga starar. Vi gick ur bilen och spanade med våra kikare på samtliga starflockar, men förgäves.

Tiden går ju även när man tittar på fåglar, och en färja vid Färjesteden väntade på att få föra över oss till Kalmar. På vägen till Färjestaden sågs en flock tranor, som segelflög över alvaret. Detta blev den sista armärkningsvärda observationen, under dessa för oss så intensiva vardagar på Öland.

ETT BESÖK PÅ GOTLAND OCH
GOTSKA SANDÖN VÅREN 1964
av Robert Franzén

Gotska Sandön, Östersjöns ensligaste ö som ligger fyra mil N om Fårön och nio mil SO om Landsort, har sedan något år tillbaka, för mig varit en av de platser dit jag gärna velat komma. Gotska Sandön är på inget ställe mer än en mil tvärs över. Nästan hela ön är täckt av tallskog och stränderna är långa fina sandstränder utom i söder där det är höga klippor. Uppe i NV går Höga Åsen rakt över ön vars högsta punkt ligger 42 meter över havet. Namn som Sankt Anna Udd, Vinbukten, Franska Bukten och Ryska Kyrkogården visar att Gotska Sandöns många revlar har varit ett stort problem för sjöfarten i alla tider. Sveriges sista sjörövare lär också haft sitt fäste på ön. Ön bebos nu endast av fyrapersonal, ett 15-tal människor som bor vid den väl skyddade fyrplatsen som ligger uppe i NV.

Under våren började mina tankar på att försöka komma till ön i slutet av april, bli allt allvarligare eftersom jag skulle in i militärtjänst i början av maj.

Gotska Sandön är nationalpark och det är en mängd saker som måste ordnas innan man kan komma dit. Först och främst så får man inte besöka ön utan särskilt tillstånd av domänstyrelsen. Vidare får man inte tälta på ön och inte minst förbindelser med ön saknas så när som på att KA 3 i Fårösund har någorlunda regelbundna turer

dit ut. Jag lade in en ansökan till domänstyrelsen om möjligheterna att få besöka ön. Denna beviljades varefter jag tog kontakt med lotsdir. för mellersta lotsdistriktet och frågade om det gick att få bo i den skola som för några år sedan nedlades och som sjöfartsverket nu är ägare av. Även denna förfrågan tillstyrktes så att det nu "bara" återstod att försöka få åka med KA 3 till och från ön.

Tidigare har lotsverket haft regelbundna turer till ön, men från och med i år är dessa turer nedlagda, eftersom nu KA 3 tar med de färskvaror som behövs till familjerna på ön. Efter en del krångel och ytterligare skrivelser så fick jag klartecken att jag skulle få följa med KA 3 ditut måndagen den 27 april och åka tillbaks den 29 eller 30 april. Det blev lite tätt mellan turerna eftersom det var helgdag på fredagen, den dag då de brukar ha resa dit ut. Det gjorde nu inte så mycket, eftersom man kunde besöka andra platser på Gotland de dagar som blev över.

Vid midnatt den 24 april avgick gotlandsfärjan från Nynäshamn med bland andra tre förhoppningsfulla fågelskådare, nämligen Hans Andersson, Gunnar Eckerblad och jag själv. Vi anlände till Visby strax efter kl. 6 på morgonen den 25. Vädret var vackert med en svag SV vind, men det var ganska svalt i luften. I hamnområdet låg det några små flockar med alfågel, lite ejder och några små- och storskrakar. Vi tog och åkte någon mil inåt landet

för att äta frukost i väntan på att affärerna skulle öppna. När vi satt där gjordes den första trevliga observationen, en trädlärka som började sjunga för fullt i en glänta, för övrigt den enda trädlärkan jag hört i år. Efter att ha provianterat i Visby åkte vi söderut mot Paviken. På vägen dit sågs ett par raphöns. Väl framme gjordes en hel del observationer. Bland nyanlända arter kan nämnas ladu - och hussvala , gulärta , gluttsnäppa och brushane. Ute i sjön låg stora mängder andfågel. Gräs-, sked-, stjärt-, berg - och brunand samt kricka , årta , vigg och svarthakedopping och skäggdopping. Efter denna trevliga början åkte vi vidare söderut över Klintehamn till Djupviks fiskeläger som ligger mitt emot Karlsöarna. Strax söder därom sågs en storskarv sitta på en sten och torka sig med vingarna utspända. Vi fortsatte sedan till Hoburgen där vi slog läger. Några enstaka grågäss kom nerifrån kusten och flög inåt landet. Vid 18-tiden jagade en jorduggla över enbuskmarkerna och vår lägerplats. I skymningen tog vi och gick en liten runda ner till den allra sydligaste udden. Då fick vi syn på en rovfågel som med ganska tunga vingslag flög iväg , inte alls långt ifrån oss. Vi misstänkte skrikörn men inga färger gick att se i det allt för dåliga kvällsljuset, varför arten fick gå för obestämd rovfågel. Nere vid udden sågs enstaka ejdrar och 6 st. sjöorrar.

Söndagen den 26 april.

Vädret var vackert med en svag S vind. Vi steg upp vid 4-tiden och gick en runda norrut och sedan ner mot den östra stranden och tillbaka till vår lägerplats igen. I den kyliga morgonen var det tämligen dåligt med fågelsången. Sånglärkor , gulsparv , hämpling och stenskvättor sjöng. En och annan taltrast på väg mot norr lät höra sitt "stuck", liksom rödhakarna sitt knäppande i enbuskmarkerna. En ensam trana kom flygande mot söder efter den östra stranden och 4 st. berglärkor sträckte mot norr.

Efter att ha ätit frukost åkte vi ner till södra udden. På en stengårdsgård satt en ganska stor rovfågel. Den var ganska orädd och trög så vi kom den på c:a 40 m. håll innan den lyfte och flög iväg , ett hundratal m. för att åter sätta sig i toppen på ett träd. Vi såg att det var samma fågel som vi hade sett kvällen innan. I det goda ljuset såg vi att det rörde sig om en skrikörn. Den var mörkbrun med stor fläckighet på vingtäckarna och med en ljus fläck vid stjärtroten, varför man får förmoda att det med all sannolikhet rörde sig om den större arten

Muskemyr besöktes på vägen norrut mot Nabbens fiskeläger, men där sågs ingenting speciellt. Nabbens fiskeläger ligger innanför Laus Holmar. En av de platser där stora mängder vitkindade gäss rastar under flyttning mellan häckplatserna på Novaja Semlja och övervintrings-

områdena vid Nordejökusterna. När vi kom dit såg vi ett moln av gäss som böljade fram ut över holmarna. Vi uppskattade flocken till 2000 ex. Det var några jägare där ute och skjöt varför gässen stördes och flocken böljade fram och åter mellan holmarna. Under de två timmar vi satt där kom ytterligare c:a 700 gäss söderifrån, varav ungefär hälften rastade på öarna medan de andra fortsatte norrut. Bland andra observationer som gjordes där må nämnas småtärna. Nästa ställe vi besökte var Storsundet, som är en liten insjö vilket man inte kan tro av namnet. Den ligger i höjd med Visby vid den östra kusten. Bland observationerna kan nämnas en duvhök som kom strykande över vassarna och ett tiotal grågäss som rastlöst flög runt sjön. Där träffade vi en gosse som hade hittat ett av de två kungsörnböna uppe i trakterna av Hall som beboddes 1963. Därför styrde vi iväg upp till trakterna kring Hall, som ligger längst upp i NV och slog läger där.

Måndagen den 27 april.

Under morgonen strilade regnet ner från en jämngrå himmel, varför vi tog en sovmorgon och åkte sedan direkt till Fårösund där vi tog kontakt med KA 3. Båten, en minutläggare som skulle till Sandön skulle avgå kl 1100 med en landstigningsbåt på släp. Landstigningsbåten skulle bogsera till Landsort. De hade tänkt att angöra Landsort först och sedan Sandön, men de lade om ruten för

vår skull så att de tog Sandön först. Under resan ditut sågs en sillgrissla och en tordmule samt små flockar av alfågel och ejder. Efter fyra timmar var vi framme.

Den stora minutläggaren fick lägga sig ett par hundra meter från stranden eftersom det är så långgrunt. Några man kom ut i en liten båt och tog omord oss. Väl framme vid land kopplades båten fast i en bandtraktor som drog upp både båt och innehåll ett bra stycke så att inte vågorna skulle kunna slita med sig båten ut igen. Vädret hade nu blivit betydligt bättre och solen började lysa igenom det uppsprickande molntäcket. Vi installerade oss i skolan och fram mot kvällen tog vi och gick en runda. Sånglärkor uppehöll sig överallt mellan husen vid fyrplatsen och flockar av korsnäbbar hördes överallt. En ringtrast sprang även och sökte föda i fyrträdgården. Uppe vid den fina lövängen vid kapellet var det en enorm fågelsång. Bofink, korsnäbb och trastar av alla arter sjöng intensivt. Vi fortsatte efter en av de många stigarna som finns på ön upp till den högsta punkten. Tallskogen var nästan alldeles tom på fågel. De enda som hördes var korsnäbbarna. När vi återvände var det nästan mörkt och en morkulla drog förbi rakt över fyrplatsen.

Tisdagen den 28 april.

Vi gick upp vid 4 - tiden och efter att ha ätit lite gick vi upp till lövängen vid kapellet för att ringmärka. Öns enda vattensamling, ett litet vattenhål med c:a tre meters diameter finns nämligen där och stora mängder frötände fåglar samlas där för att dricka. Under 5 timmar märkte vi hela 172 fåglar av 7 arter nämligen, mindre korsnäbb 120 ex., större korsnäbb 13 ex., grönsiska 35 ex. samt nötkråka, svartmes, domherre och ortolansparv vardera 1 ex. Det fullkomligt drällde fågel i de tre nät som vi hade satt i en triangel runt vattenhålet. Bland fåglar som sjöng i den vackra morgonen kan nämnas ringkrast, gårdsmåg, svarthätta, trädkrypare och nötkråka. Vidare sågs halsbandsflugsnappare och resterna av en pärluggla hittades. Döda fåglar sågs överallt och det var mest bofink men även tofsvipa, ringduva och större hackspett. På eftermiddagen tog vi och gick ut till Bredsandsudd den NV-ligaste udden på ön. Havet låg i det närmaste spegelblankt. Det sträckte nästan inge fågel alls bara några småflockar med alfågel kunde urskiljas i soldiset. På sandstranden sprang några kärrensäppor och några sädesärlor.

Onsdagen den 29 april.

Båten skulle komma och hämta oss redan kl. 9 denna dag hade vi hört av fyrmästaren, så att i gryningen var vi uppe vid kapellet med näten för att om möjligt fånga lite fågel till. Det blåste ganska hårt varför näten vajade i vinden och fåglarna såg nätmaskorna. Av den anledningen fick vi ej mer än ett 20-tal fåglar. Däremot fick vi två kontroller, en större korsnäbb som märktes på Gotska Sandön för två år sedan och en grönsiska med holländsk ring som märktes i Holland i januari månad i år. En sen gråsiska gick också i näten och en sidensvans sträckte mot norr.

Efter detta korta besök på Gotska Sandön var det nu tid att resa tillbaka. Båten som vi skulle åka med var en landstigningsbåt. Den kom strax efter kl. 9 och ankrade ett 100-tal meter från land. Vi skjutsades ut till den och den hade några man med sig som åkte med tillbaka till land. Först då fick vi veta att båten skulle ligga kvar och vänta på att dessa mannar skulle bli klara med det ärende, som de var ute för att uträtta. Där satt vi 100 m. från land utan möjlighet att komma dit. Först kl. 16 avgick båten. Efter en mycket guppig resa tillbaka till Färösund tog vi och åkte direkt ned till Djupvik, där vi slog läger för natten.

Torsdagen den 30 april.

Fram mot morgonen åkte vi ner till hamnen och frågade några fiskare om det skulle gå någon båt ut till Stora Karlsö under dagen. Till vår stora förvåning skulle det gå en om en timme ungefär. En gång i veckan gick det en båt dit ut, varför vi verkligen hade haft tur.

Det blåste hårt och fiskebåten rullade bra i den grova sjön. Efter en dryg timme var vi framme. Vi tog och gick en runda på ön. Sillgrisslorna och tordmularna låg i stora flockar ute på vattnet och fiskade eller satt uppe på hyllorna i fågelbergen. En slagen ejder visade att pilgrimsfalken hade besökt ön för någon dag sedan.

Vid 2-tiden reste vi tillbaka igen. Under resan sågs förutom flockar av alfågel en flock sjöorrar, några lommar och 2 storskarvar. Nattkvarter gjordes i Visby.

Fre dagen den 1 maj.

Solen sken från en klarblå himmel och det blåste en svag vind. På morgonen åkte vi till Lina myr där brushanarna spelade. Det var som mest 16 hanar som spelade. Förutom brushane sågs rödspov och tornfalk. Fram mot kvällen åkte vi till Boge viken i närheten av Slite. Där låg två mindre sångsvanar som var på väg upp mot den Sibiriska tundran. Övernattning gjordes vid Lina myr.

Lördagen den 2 maj.

Vi tog en sista titt på Lina myr som under natten hade bjudit på vattenrall och kornknarr, innan vi styrde iväg mot Visby för att resa hem efter en i stort mycket lyckad vecka på Gotland och Gotska Sandön.

EXKURSIONSRAPPORT 1964

Exkursionen till Floran den 4 - 5 april 1964.

7 deltagare hade ställt upp till denna så kallade uggleexkursion, ett namn som nu efter några år är tid att bytas ut mot något mer träffande. Ugglor är väl det vi har sett minst av på dessa exkursioner. Vädret var på kvällen kallt, lugnt och stjärnklart, så att man tyckte förutsättningarna för ugglor var goda, men under hela natten hördes endast 2 pärlugglor på avstånd.

Fram på morgonen var träden alldeles vita av rimfrost och en otäck dimma hade lagt sig över myrarna. Ett 10-tal orrar som spelade vid Filsarbytrusket och en snösparv som sträckte mot norr var i stort sett den enda behållning av denna bistra morgon. Fram på förmiddagen klarnade det upp och vi åkte till Rönnskärs udde på Vaddö. Isen låg så när som på några små vakar, men i dessa låg inte en fågel.

Robert Franzén

Exkursionen till Asköviken den 9 - 10 maj 1964.

Vid 16 - tiden samlades 6 man i det vackra vädret för att åka iväg till Asköviken vid Västerås. Exkursionen började mycket bra eftersom de första fåglarna som sågs var ett par stenknäckar och ett par lärkfalkar som fångade insekter över ett skogsparti. Vi tog och gick upp i en skogsbacke där vi tänkte stanna tills gryningen. En morkulla drog i skyningen. Vid 22,30 - tiden sträckte några sjöorrar över oss. Fram på natten tog alla utom jag och gick ner till kvarnbacken, för att om möjligt höra småfläckig sumphöna. I gryningen gick jag iväg till Rudeklippan för att om möjligt hitta de andra. Ute på de sankängarna gick det grönbenor och brushanar. En lappsparv skrämde upp på en stubbåker. På Rudeklippan satt jag förgäves och sökte efter dvärgmåsar bland de 1000-tals skrattmåsar ute över vassarna, där även några bruna kärrhökar jagade. På tillbakavägen så flög en rödspov upp tillsammans med några grönbenor ute på sankängen.

När jag träffade de andra visade det sig att de inte hade sett någonting alls förutom ett par svarttärnor som jagade insekter på sitt typiska sätt ute över viken, vilket också jag fick se lite senare.

Robert Franzén

Exkursionen till Landsort den 31 maj 1964.

Eftersom endast 5 medlemmar anmält sig till denna exkursion åkte vi med Stockholms ornitologiska förening ut till Landsort. Båten gick från Ankarudden på Torö kl. 01,00 och efter en knapp timme var vi framme. Vid Ankarudden hördes näktergal sjunga från strandsnåren. Ute på Landsort var det fri vandring till kl. 7,00. Vi tog och gick ner i skogen eftersom vi trodde det skulle ge mer, medan de andra stannade uppe på utkiksplatsen i norr.

Det visade sig vara tvärt om, för under tiden vi gick nere i skogen så hade de andra hört både sommargylling och rosenfink. De hördes bara en kortare stund i gryningen. I lövskogen var fågelsången intensiv. Hökfärgade sångare hördes, vidare gulsångare och alla de andra vanliga sångarna samt gärdsmyg och flera näktergalar. Vid 7 - tiden åkte vi ut till Gunnarstenarna. Där sågs grågås, roska, labb, tordmule, tobisgrissla samt skräntärna. Skräntärnan har här en koloni på kanske 50 per.

På tillbakavägen till ankarudden sågs sedan en sillgrissla som låg alldeles invid båten.

Robert Franzén

RINGMÄRKNING

Art	Märkta t. o. m. 1962.	Märkta 1963.	Total Summa
Gräsand.....	I	-	I
Ornvråk.....	9	-	9
Tornfalk.....	Io	-	Io
Vattenrall.....	2	-	2
Rörhöna.....	I	-	I
Sothöna.....	I	-	I
Tofsvipa.....	2	-	2
Skrattmå..	2	-	2
Ringduva.....	2	-	2
Kattuggla.....	5	-	5
Hornuggla.....	7	4	II
Tornsvala.....	IS	3	IS
Kaja.....	3	-	3
Nötskrika.....	I	-	I
Skata.....	7	-	7
Talgoxe.....	II2	-	II2
Blåmes.....	II0	-	II0
Entita.....	9	-	9
Talltita.....	IS	3	IS

Art	Märkta t. o. m. 1962.	Märkta 1963.	Total Summa
Nötväcka.....	3	-	3
Björktrast.....	26	-	26
Taltrast.....	IS	-	IS
Rödvingetrast....	7	-	7
Koltrast.....	25	-	25
Buskkvätta.....	0	I	I
Rödstjärt.....	4	-	4
Blåhake.....	22	8	30
Rödhake.....	36	IS	49
Gräshoppsångare..	2	I	3
Rörsångare.....	3	-	3
Sävsångare.....	8	5	IS
Svarthätta.....	6	2	8
Trädgårdssångare.	9	-	9
Törnsångare.....	36	IS	5I
Ärtsångare.....	IS	4	IS
Lövsångare.....	40	6	46
Gransångare.....	4I	2	43
Grå flugsnappare.	I	-	I
Svartvit flug.	7	-	7
Järnsparv.....	34	5	39

Art	Märkta t. o. m. 1962.	Märkta 1963.	Total summa
Trädpiplärka.....	1	2	3
Sädesärta.....	7	-	7
Varfågel.....	1	-	1
Törnekata.....	6	-	6
Stare.....	20	-	20
Grönfink.....	105	-	105
Grönsiska.....	0	3	3
Domherre.....	2	2	4
Bofink.....	17	-	17
Gulspurv.....	23	1	24
Sävsparv.....	5	-	5
Gråspurv.....	10	-	10
Pilfink.....	16	-	16
Summa 53 arter	856	80	936

ÅTERFYND OCH KONTROLLER AV PÅ JÄRVAFÄLTET RINGMÄRKTA FÅGLAR

ORMVRÅK unge 27 juni 1962 Säbysjön
Skjuten I dec. 1962
Barjac , Lozère Frankrike

ORMVRÅK unge 27 juni 1962 Säbysjön
Fångad och dödad 13 febr. 1964
Riksingen , prov. Limburg Belgien

TORNFALK unge 22 juni 1962 Hästa träsk
Död sommaren 1962
Örekärs fyr N. Gräsö

TORNFALK unge 22 juni 1962 Hästa träsk
Skjuten 8 febr. 1963
Villena , Alicante Spanien

HORNUGGLA unge 5 juni 1963 Lunda Spånga
Död 15 sept. 1963
Enköpingsvägen vid Ekolsund

TORNSVALA ad.	6 juni 1961	Sofielund
Död	16 juli 1962	Sofielund
TORNSVALA ad.	6 juni 1961	Sofielund
Kontr.	20 juni 1963 och 27 juni 1964	Sofielund
TORNSVALA ad.	6 juni 1961	Sofielund
Kontr.	22 juli 1962	Sofielund
TORNSVALA ad.	8 juni 1961	Sofielund
Kontr.	30 maj 1962	Sofielund
TORNSVALA ad.	7 juni 1963	Sofielund
Kontr.	27 juni 1964	Sofielund
TORNSVALA ad.	7 juni 1963	Sofielund
Kontr.	27 juni 1964	Sofielund
TALGOXE ad.	10 juni 1961	Säbysjön
Kontr.	16 juni 1962	Säbysjön
TALGOXE ad.	30 dec. 1961	Spånga
Kontr.	1 sept. 1962	Kolkärret

BLÄMES ad.	22 juni 1962	Spånga k:a.
Död	27 febr. 1963	Blackeberg
BJÖRKTRAST unge	23 maj 1961	Spånga k:a.
Död	17 febr. 1963	
Cimpia , Turzii Rumänien		
BJÖRKTRAST unge	28 maj 1961	Spånga k:a.
Dödad	3 dec. 1961	
Neufles , St. Martin Frankrike		
BJÖRKTRAST unge	28 maj 1961	Spånga k:a.
Död	30 juni 1961	Viby , Sollentuna
GRÄSHOPPSÅNGARE	30 maj 1962	Kolkärret
Kontr.	20 juni 1963	Kolkärret
SÄVSÅNGARE	25 juli 1962	Kolkärret
Kontr.	20 juni 1963	Kolkärret
SÄVSÅNGARE ad.	11 juni 1960	Järvafältet
Kontr.	18 juni 1962	Ärvinge

TÖRNSÅNGARE	30 maj 1962	Kolkärret
Kontr.	26 juli 1963	Kolkärret
GRÖNFINK ad.	2 okt. 1962	Spånga k:a.
Kontr.	31 dec 1962	
Björnlunda , Södermanland		
DOMHERRE	28 okt. 1962	Kolkärret
Kontr.	21 sept. 1963	Kolkärret
GULSPARV	4 nov. 1962	Kolkärret
Kontr.	26 aug. 1963	Kolkärret

KONTROLLER AV FÅGLAR ICKE RINGMÄRKTA PÅ JÄRVAFÄLTET

RÖD Vingetrast	3 juni 1960	Djursholm
Kontr. Häckande	15 maj 1964	Säbysjön

ANMÄRKNINGSVÄRDA OBSERVATIONER PÅ JÄRVAFÄLTET 1963

STORLÖM.

Ett par häckade i Översjön.

SMÅLÖM.

Ett ex. sågs flygande mot V över Hägerstalund den 27 april.
(K-E F)

SALSKRAKE.

Sågs i Säbysjön den 20 okt. (R F)

HÄGER.

Ett ex. sågs vid Djupan den 1 jan. (R C)

Ett ex. sågs vid Hästa träsk den 31 dec. (EK RF)

ÄRTA.

Ett par, hane och hona sågs i Säbysjöns norra ände den 4 maj.
(RF K-EF) och även den 5 maj (RF KJ)

En hane sågs den 6 juni i södra Säbysjön (RF IH)

Häckning misstänkt. Första fyndet på Järvafältet. (Red)

SÄDGÅS.

19 ex. sträckte mot N över Hästa den 24 april. (EK)

4 plogar om 38 -, 26 -, 24 - och 16 ex. sågs flygande mot N över Berggården den 29 april. (K-E F)

13 ex. sträckte över Ärvinge den 21 sept. (KJ RF HA)

ORMVRÅK.

Ett ex. övervintrade och sågs regelbundet vid FS och Hästa.

BRUN KÄRRHÖK

Ett ex. sågs vid Kymlinge den 11 april (RC)

Ett ex. sågs vid Hästa träsk den 20 april (KJ)

Ett ex. sågs NV Djupan den 4 maj (K-E F)

STENFALK

Ett ex. sågs vid Ärvinge den 8 april (RC)

TORNFALK

2 par har häckat.

JÄRPE

Har iakttagits ett flertal gånger under våren i huvudsak vid ett område NV Djupan. (K-E F BK)

Ett ex. V Fåboda 4 maj (KJ) Förekomsten av järpe kommer att redogöras utförligare i ett senare nr. av JP.

TRANA

14 ex. sågs över Kymlinge den 15 sept. (KJ)

VATTENRALL

Ett ex. sågs i början av jan. vid Råstasjön (KJ)

Ett ex. hördes i Djupan den 7 juni (K-E F)

RÖRHÖNA

2 ex. sågs den 5 jan. vid Råstasjön (KJ)

DVÄRGBECKASIN

Ett ex. stöttes efter Igelbäcken vid Eggeby den 14 april (RF)

Ett ex. sågs vid Råsta gårde den 20 april (KJ)

SPARVUGGLA

2 ex. sågs den 6 okt. S. Husøy (Kjell Sandgren gm. K-E F)

JORDUGGLA

Den 7 april spelade ett ex. S Väsøy gård (K-E F)

PÄRLUGGLA

Ett ex. sågs den 17 sept. vid Enoacken S. Spånga k:a
(Kjell Sandgren gm. K-E F)

NATTSKARRA

Ett ex. sågs vid Kålkärret den 13 aug. (RF)

TRÄDLÄRKA

Ett ex. sågs vid Hästa gårde den 7 april (BK)

Ett ex. sträckte mot SV över Hästa gård den 13 okt. (KJ)

RÅKA

Iaktogs allmänt under vårsträcket.

NÖTKRÅKA

Ett ex. sågs sjunga vid järnvägen intill Sthlms tyg-stn den 14 april (LF)

Ett ex. hördes den 21 april vid Sthlms tyg-stn. (K J)

I övrigt har nötkräkor setts regelbundet under våren ö Säsbyjön.

STJARTMES

Iakttagen ett flertal gånger i flockar om 2 - 10 ex.

STRÖMSTARE

Ett ex. höll till vid Bodaäng N Översjön i början av jan. Efter Igelbäcken vid Eggeby höll under början av nov. 2 ex. till. Under senare delen av månaden var endast den ena kvar.

NÄKTERGAL

I slutet av maj och början av juni hördes ett ex. sjunga strax intill Eggeby gård.

BLÅHAKE

Iakttagen regelbundet i Kålkärret under höststräcket

GRÄSHOPPSSÅNGARE

Ett ex. höll till i kärret nedanför Berggården och ett ex. i Kålkärret.

KORSNÄBB

Smärre flockar iaktogs under våren.

BERGFINK

Ett ex. sågs flyga över Hästa träsk den 8 april (RC)

ORTOLANSPARV

Den 23 juni hördes ett ex. sjunga vid Enbacken S Spånga k:a
(K-E F)

SÄVSPARV

Ett ex. sågs vid Djupan den 7 jan. (RC)

LAPPSPARV

Den 6 sept. sågs 3 ex. vid Ärvinge (RF)

SNÖSPARV

Har iakttagits ett flertal gånger. Mest under våren.

HA	Hans Andersson
RC	Ronny Carlsson
LF	Lars Franzén
RF	Robert Franzén
K-E F	Karl-Erik Fridsén
IH	Ingvar Holmåsen
KJ	Kjell Jonsson
BK	Björn Keller

Nästa gång JF utkommer hoppas redaktionen att fler namn skall vara representerade bland anmärkningsvärda observationerna. För att detta skall bli verklighet måste varje medlem göra sin plikt och vara AKTIV i markerna.

Rödvingejul i Särna

Från Särna kommer den här lita försenade julhistorien om en fru som rödvingetrast. Rektor Egil Hols i Särna by räddade den lille kamraten på julaftonen när han var ute i markerna och högg sin gran. Det vill säga rödvingen märkte man inte förrän senare när fru Hols kom ner i köllaren för att hämta upp sitt julträd för att klä det.

Då flög rödvingetrasten upp från sin gran, upptinad av inomhusvistelsen. Den hade av allt att döma suttit i granen medan fru Hols högg ner och körde hem den på taket av sin bil. Julafton blev varmare för rödvingen. Den fick sitta i bur och god stugvärme och smaka på lämpliga godbiter från det Holaks julbordet. Av tecken att döma kommer den att överleva köldperioden i skogen utan inomhus värme några månader framöver. Rödvingetrastar övervintrar inte i Sverige, utom i enstaka exemplar och då inte så långt norr över som i Dalarna.

Morkullor till angrepp

BELGRAD (AP) De passagerare på persontåget mellan Titograd och Bar Moto, som sett Hitchcockfilmen *Fåglarna*, måste häromdagen ha troit att dikten blivit verklighet.

En flock morkullor angrep nämligen ett snabbt framrullande tåg, berättar tidningen *Politika* på torsdagen.

Tåget kunde emellertid rulla vidare med en spräckt ruta, en krossad strålkastare och två skadade passagerare. Angripna hade elva stupade.

Örnar anföll flygmaskin

MOSKVA (UPI) Två örnar gick nyttigen till anfall mot ett litet sovjetiskt flygplan i Kirgisistan, omtalade tidningen *Moskovskij Komsomolets* på torsdagen.

Föraren, Robert Chaitov, försökte på 3000 m höjd komma undan jättefågeln men utan att lyckas. Den större av örnarna kastade sig med full kraft mot planet. Av allt att döma döddes den. Den mindre örnen anföll gång på gång, men mindre häftigt. Planet fick så svåra skador att det måste repareras.

EN BLÄSGÅS har iakttagits vid Strömbron i Stockholm — såvida det inte är en fjällgås — såvida en av våra ornitologiskt bevandrade läsare. Fågeln som är mindre än en vanlig vildgås, är brungrå med en blått pannan, rödvit näbb och vita fötter. Det är svårt att skilja på hönsen och fjällgåsen, men endera måste det vara, hävdar läsaren. Både arterna är f. ö. sällsynta gäster på Strömmen. Fågeln ena vinge förefaller skadad.

Knipa i knipa.

Att knipen häckar på marken lär höra till sällsyntheterna. Men ännu sällsyntare är väl att hanen ruvar äggen. Så var dock fallet i en trakt i Uppland. Redan i början på april var äggkullen fulltalig och boet hade placerats på ett ställe där ännu mycket snö låg kvar. Kanske var hanen medveten om sin mera skyddande likhet i denna snöiga omgivning. Någon hona sågs ej vid besök på platsen. Vid en undersökning av traktens alla kända spillkråkehål och knipholkar befanns samtliga vara upptagna av häckande kattugglor. Det kanske var denna bo-stadsbrist som orsakade den originella häckningen på marken.

Hög fullt
Guano

JÄRVAFÄLTETS FÅGELBLAD

Arg. 4 Nr 1-2

Innehåll:

En tillbakablick i tiden av Karl-Erik Fridzén	sid 1 - 6
Några vardagar på Öland av Kjell Jonsson	sid 7 - 11
Ett besök på Gotland och Gotska Sandön våren 1964 av Robert Franzén	sid 12 - 21
Exkursionsrapporter 1964	sid 21 - 23
Ringmärkning	sid 24 - 26
Återfynd och kontroller	sid 27 - 30
Anmärkningsvärda observationer	sid 31 - 35
Högaktningsfullt "Guano"	sid 36
Tro't om Ni vill	sid 37